

ע"פ 7360/13 - נאדר טאהא, מחמד בן אכרם טאהא, מחמד בן גאזי טאהא, אחמד טאהא נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 7360/13

לפני: כבוד השופטת ע' ארבל
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט י' דנציגר

המערערים: 1. נאדר טאהא
2. מחמד בן אכרם טאהא
3. מחמד בן גאזי טאהא
4. אחמד טאהא

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת
מיום 30.09.2013 בת"פ 20745-11-12 שניתן על ידי
כבוד סגן הנשיא ת' כתילי

תאריך הישיבה: ט"ו בטבת התשע"ד (18.12.2013)

בשם המערערים: עו"ד נזאר עבוד

בשם המשיבה: עו"ד מאיה חדד

עמוד 1

פסק-דין

השופטת א' חיות:

לפנינו ערעור על חומרת העונשים שגזר בית המשפט המחוזי בנצרת (כבוד סגן הנשיא ת' כתילי) על המערערים, לאחר שהרשיעם על-פי הודאתם בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק) בצירוף סעיפים 29 ו-335(א)-(1)-(2) לחוק, ובקשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק. בנוסף הורשע המערער 1 בעבירה של שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק העונשין והמערער 3 הורשע בעבירה של החזקת סכין, לפי סעיף 186(א) לחוק. בית המשפט המחוזי גזר על המערערים 1 ו-3 חמישה עשר חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרם; עשרה חודשי מאסר על תנאי כי לא יעברו במשך שלוש שנים מיום שחרורם עבירת אלימות מסוג פשע; ותשלום פיצוי לכל אחד מהמתלוננים בסך של 7,000 ש"ח. על המערערים 2 ו-4 גזר בית המשפט המחוזי שנים עשר חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרם; שישה חודשי מאסר על תנאי כי לא יעברו במשך שלוש שנים מיום שחרורם עבירת אלימות מסוג פשע; ותשלום פיצוי לכל אחד מהמתלוננים בסך של 5,000 ש"ח.

הרקע העובדתי ופסק דינו של בית המשפט קמא

1. על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, בהן הודו המערערים, האחים חאלד זיאד ומחמד זיאד למשפחת טאהא (להלן: בהתאמה: חאלד ו-מחמד, וביחד: המתלוננים), תושבי כפר קנא, הם קרובי משפחה של המערערים. על רקע סכסוך קודם שפרץ בין משפחת המתלוננים למשפחתם, קשרו המערערים קשר לתקוף את המתלוננים באמצעות מוטות ולגרום להם חבלות חמורות. בצהרי יום 2.11.2012 הגיעו המערערים אל קרבת חנות לתיקון טלפונים סולאריים שבבעלותו של חאלד (להלן: החנות), כשכל אחד מהם מצויד במוט עץ. המערער 3 ניגש אל מחמד, ששהה באותה עת בקרבת החנות, וחבט במפתיע בראשו בעוצמה רבה באמצעות המוט שאחז. מחמד נמלט מפני המערערים ואלה החלו דולקים אחריו, ולאחר שתפסוהו היכה המערער 4 את מחמד ברגליו באמצעות מוט העץ שנשא עימו. מעוצמת המכות נפל מחמד ובעודו שכוב על הכביש המשיכו המערערים 3 ו-4 להכותו באמצעות המוטות. מחמד נמלט לחנות סמוכה והמערער 3 המשיך בעקבותיו אך עוברי אורח מנעו ממנו להוסיף ולתקוף את מחמד, שהתמוטט ופונה לקבלת טיפול רפואי. במקביל ניגשו המערערים 1 ו-2 אל החנות, שם שהה חאלד לבדו, והמערער 1 היכה את חאלד בברוטאליות בכל חלקי גופו באמצעות מוט העץ שהחזיק. מעוצמת המכות נשבר המוט, אך המערער 1 המשיך להכות את חאלד באמצעות המוט השבור. המערער 2 היכה אף הוא את חאלד בראשו וביתר חלקי גופו באמצעות המוט שאחז, וכל אותה העת ניסה חאלד לגונן על גופו ולהשתחרר מאחיזתם של המערערים 1 ו-2. המערער 1 תפס את חאלד בחוזקה וגרר אותו אל מחוץ לחנות, שם השעינו על רכב חונה והמשיך יחד עם המערער 2 להכותו באמצעות המוטות. כתוצאה ממעשי המערערים נגרמו לחאלד חבלות בגופו ולמחמד נגרם חתך בקרקפת באורך של שני סנטימטרים, הוא סבל מחבלות בגופו ופונה לקבלת טיפול רפואי בבית חולים. בנוסף צוין בכתב האישום כי ברשותו של המערער 3 נתפס בעת מעצרו סכין אותה החזיק שלא כדין, וכי ביום 5.11.2012, כאשר הגיעו השוטרים לעוצרו הזדהה בפניהם המערער 1 בשם אחר במטרה להכשיל את החקירה.

2. המערערים כפרו תחילה באישומים שיוחסו להם בכתב האישום המקורי, אך חזרו בהם מכפירתם לאחר שמיעת חלק מפרשת התביעה ובכלל זה שמיעת עדותו של המתלונן חאלד. בהסדר הטיעון שנערך בין הצדדים תוקן כתב האישום כך שהוחלף סעיף האישום שייחס למערערים חבלה בכוונה מחמירה (סעיף 329 לחוק העונשין) וביום 18.4.2013 הורשעו הארבעה על-פי הודאתם.

עמוד 2

בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום המתוקן כמתואר לעיל. לעניין העונש הוסכם בהסדר הטיעון כי המשיבה תעתור להשתת עונשי מאסר בפועל שלא על דרך עבודות שירות, וכי המסקנות שיפורטו בתסקירי שירות המבחן אשר יוגשו בעניינם של המערערים לא יחייבו אותה. כן סוכם כי בא-כוח המערערים יהיה חופשי בטיעונו בהקשר זה.

3. בגין העבירות בהן הורשעו גזר בית המשפט המחוזי ביום 30.9.2013 על המערערים את העונשים שפורטו בפתח הדברים. בגזר דינו התייחס בית המשפט לתסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינם של המערערים ולגבי המערער 1, יליד שנת 1979, ציין כי הוא התקשה לקבל אחריות מלאה על חלקו בעבירות, טען שהאלימות שהפעיל הייתה פחותה בחומרתה מזו המתוארת בכתב האישום וסיפר שקודם לאירוע נקטו המתלוננים באלימות כלפי אחד מדודיו. עוד צוין כי המערער 1 הביע צער וחרטה על מעשיו, וכי זו מעורבותו הראשונה בפלילים. בשקלול נתונים אלה ונתונים נוספים שצוינו בתסקיר, סבר שירות המבחן שאין מקום להמלצה טיפולית בעניינו והמליץ להטיל עליו עונש מאסר ולבחון את התאמתו לריצוי המאסר בדרך של עבודות שירות. בכל הנוגע למערער 2, יליד שנת 1993, ציין שירות המבחן כי הוא התקשה ליטול אחריות לביצוע העבירות וטען כי הותקף תחילה על-ידי המתלוננים, תוך שלילת העובדות המתוארות בכתב האישום. כמו כן צוין כי מדובר באדם בעל אורח חיים נורמטיבי הנעדר עבר פלילי, כי הסיכון הנשקף ממנו להישנות עבירות דומות בעתיד הוא בינוני וכי שירות המבחן נמנע מלבוא בהמלצה טיפולית בעניינו וממליץ להטיל עליו עונש מאסר בדרך של עבודות שירות. אשר למערער 3, יליד שנת 1985, ציין בית המשפט קמא כי הוא נטל אחריות מלאה לאירוע אך טען שמעשיו באו בתגובה לאלימות שנקטו כלפיו המתלוננים. המערער 3 הביע צער וחרטה ורצון להשתלב בהליך טיפולי ושירות המבחן התרשם כי הסיכון הנשקף ממנו הוא נמוך ועל כן המליץ להטיל עליו עונש מאסר בדרך של עבודות שירות תוך שילובו בהליך טיפולי. ביחס למערער 4, יליד שנת 1992, צוין כי הוא קיבל אחריות חלקית למעשיו וטען שכתב האישום מתאר תמונה מוגזמת שכן בפועל האלימות שבה נקט הייתה חמורה פחות ולא כללה שימוש במוטות. שירות המבחן התרשם כי חרף הצער שהביע, מתקשה המערער 4 לגלות אמפתיה כלפי המתלוננים וכי הוא נוטה להפחית מחומרת מעשיו, אך נוכח החשש מפני הפגיעה הפוטנציאלית בחלקים החייבים באישיותו אם יישלח למאסר בפועל המליץ שירות המבחן להטיל עליו עונש מאסר בדרך של עבודות שירות.

4. בית המשפט הוסיף וקבע כי מתחם הענישה ההולם למכלול העבירות שביצעו המערערים 1 ו-3 נע בין שנים עשר לעשרים וחמישה חודשי מאסר, וכי ביחס לעבירות שביצעו המערערים 2 ו-4 נע המתחם בין עשרה לעשרים חודשי מאסר בפועל בתוספת פיצוי כספי. בקובעו את מתחמי הענישה הדגיש בית המשפט את הפגיעה בערך החברתי המוגן והוא – זכותם של המתלוננים לחיים ולשלמות הגוף, וכן את הצורך עליו עמדה הפסיקה למגר את נגע האלימות באמצעות הטלת עונשי מאסר מרתיעים. בית המשפט הוסיף ותיאר את נסיבות ביצוע העבירות במקרה דנן, שכללו קשירת קשר ותכנון מוקדם לפגוע במתלוננים, הפעלת אלימות פיזית תוך שימוש במוטות, נשיאת סכין על-ידי המערער 3 והזדהות בכזב בפני שוטר על-ידי המערער 1. עוד ציין בית המשפט כי אף שלמתלוננים לא נגרמו חבלות המוגדרות קשות מבחינה רפואית, רגעי האימה שחוו הותירו בהם צלקות נפשיות קשות. בית המשפט הוסיף וקבע כי טענת המערערים לפיה באירוע קודם פגעו המתלוננים בבן משפחתם אינה מהווה שיקול לקולה, שכן אף אם הדבר נכון אין בכך משום הצדקה למעשי האלימות שביצעו. עוד צוין כי נטילת האחריות החלקית של המערערים תוך הפגנת התייחסות מצמצמת לחלקם באירוע פועלת אף היא לחובתם. בית המשפט דחה את טענת האכיפה הבררנית שהעלו המערערים, בציינו כי לא הוכח שהמקרה בו על-פי הנטען תקפו המתלוננים את קרוב משפחתם של המערערים היה דומה בנסיבותיו למקרה דנן ולא הובאו ראיות להוכיח שיקולים פסולים שעמדו ביסוד אי-מיצוי הדין עם המתלוננים באותו מקרה. סקירת מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות, כך הוסיף בית המשפט קמא וציין, מלמדת על טווח רחב של עונשים התלויים ברובם בנסיבות המקרה ובהקשר זה הפנה בית המשפט למקרים בהם הוטלו על נאשמים עונשי מאסר בפועל בני 12 עד 24 חודשים. כשיקולים לקולה בתוך מתחמי הענישה שקבע ציין בית המשפט את הודאתם של המערערים בעבירות המיוחסות להם – הגם שלא עשו כן בהזדמנות הראשונה, את העדר עבר פלילי, את גילם הצעיר של המערערים 2 ו-4, את האחריות שנטלו המערערים למעשיהם – אף שמדובר באחריות חלקית בלבד, וכן את הסולחה

שנערכה בין משפחת המערערים ומשפחת המתלוננים סמוך לאחר האירוע.

מכאן הערעור שבפנינו.

להשלמת התמונה יצוין כי בהסכמת המשיבה עוכב ביצועם של עונשי המאסר בפועל שהוטלו על המערערים, עד להכרעה בערעור.

טענות הצדדים

5. המערערים טוענים כי מתחמי הענישה שקבע בית המשפט קמא חורגים לחומרה מרמת הענישה הראויה והמקובלת בנסיבות דומות ולטענתם היה על בית המשפט להטיל עליהם עונשים ברף נמוך יותר בתוך המתחמים שקבע. המערערים מוסיפים וטוענים כי בית המשפט קמא לא נתן די משקל לכך שסמוך לאחר האירוע נערכה סולחה בין משפחתם למשפחת המתלוננים, ולתמיכה בטענתם זו מפנים המערערים להסכם הסולחה; לתצהירו של מחמד שהוגש במסגרת הליכי המעצר של המערערים, המציין כי אין לו כל התנגדות לשחרורם של המערערים לחלופת מעצר; ולדבריהם שהשמיע אביהם של המתלוננים בפני בית המשפט בשלב המעצר לפיהם הוא סולח למערערים. עוד טוענים המערערים כי זו הסתבכותם הראשונה עם החוק והם נעדרי עבר פלילי, כי הודו במעשים שיוחסו להם זמן קצר לאחר שהחלה שמיעת הראיות וכי מדובר בסכסוך נקודתי עם קרובי משפחה אשר בינתיים בא אל קיצו. לטענת המערערים, האירוע נושא כתב האישום לא תוכנן על-ידם מראש ובוצע בסערת רגשות לאחר שדודם הותקף קודם לכן על-ידי המתלוננים, ובהקשר זה הם גורסים כי המשיבה נקטה באכיפה בררנית משום שהמתלוננים לא הועמדו לדין בגין תקיפת דודם. המערערים טוענים עוד כי האלימות שהפנו כלפי המתלוננים לא הייתה "קשה ואכזרית" וכי לא נגרמו למתלוננים חבלות קשות שהצריכו אשפוז. כמו כן טוענים המערערים כי בית המשפט קמא לא נתן די משקל לתסקירי שירות המבחן שהמליצו להימנע מלהטיל עליהם עונשי מאסר מאחורי סורג ובריה ולשיטתם העבירות בהן הורשעו בנסיבותיהם לא הצדיקו הטלת עונשים כה חמורים. לטענת המערערים בית המשפט קמא לא ייחס חשיבות מספקת לאינטרס השיקומי ושגה משלא שקל די הצורך את נטילת האחריות, את הבעת החרטה ואת גילם הצעיר.

6. המשיבה טוענת, מצידה, כי אין מקום להתערב בעונשים שאותם גזר בית המשפט קמא על המערערים, ההולמים לגישתה את העבירות שבהן הודו והורשעו. לטענת המשיבה, חומרת העונשים היא פועל יוצא של נסיבות ביצוע העבירות במקרה דנן, ובהקשר זה מדגישה המשיבה את התכנון המוקדם של האירוע שכלל התאגדות של ארבעת המערערים והצטיידות במוטות עץ. עוד טוענת המשיבה כי האלימות הקשה שבה נקטו המערערים כלפי המתלוננים, בשתי זירות האירוע, הופנתה כלפי חלקים רגישים בגופם של המתלוננים לרבות ראשם ועלולה הייתה להסתיים בתוצאה חמורה בהרבה. המשיבה מוסיפה וטוענת כי חלק מן המערערים נמנעו מליטול אחריות מלאה לאירוע וניסו להפחית מחומרת מעשיהם ועוד היא מציינת כי שירות המבחן נמנע מלבוא בהמלצה טיפולית באשר לשלושה מתוך ארבעת המערערים. כמו כן טוענת המשיבה כי עונשי המאסר שהוטלו על המערערים משקפים את הצורך בהרתעה מפני עשיית דין עצמי ונקיטה באלימות על מנת ליישב סכסוכים. לטענת המשיבה אף אם אירוע האלימות הקודם שבמהלכו נפגע דודם של המערערים לא טופל כמצופה, אין בכך משום הצדקה לאלימות שבה נקטו המערערים או שיקול לקולה ביחס לעונשם.

אשר לטענת האכיפה הבררנית, ציינה המשיבה בהודעה משלימה שהגישה לפי בקשתנו, כי יחידת התביעות במחוז הצפון טרם קיבלה החלטה סופית האם להגיש כתבי אישום ביחס לאירוע תקיפתו של קרוב משפחתם של המערערים וכי היא ממתינה בהקשר זה למספר השלמות חקירה שיבוצעו בהתאם להנחיות שהועברו ליחידה החוקרת. עוד ציינה המשיבה כי על-פי טענת המתלונן באותו אירוע, הוא הותקף על-ידי מחמד ובני משפחתו אך אין כל אינדיקציה למעורבותו של חאלד. המשיבה הוסיפה וציינה כי מדובר בקטטה שהתפתחה בפגישה של ועדת הסולחה שמטרתה הייתה ליישב סכסוך ממושך בין משפחת המתלוננים למשפחת המערערים וכי במהלך אותה פגישה נפגע קרוב משפחתם של המערערים ממאפרה שהושלכה לעברו. לטענת המשיבה, הטיפול באותו תיק לא זנח, החשודים נעצרו, הובאו בפני שופט ושחררו בתנאים מגבילים. בנסיבות אלה טוענת המשיבה כי אף אם יוחלט שלא להגיש כתבי אישום בתיק האחר – והחלטה בעניין זה כאמור טרם התקבלה – אין בכך כדי לבסס טענת הפליה המצדיקה הקלה בעונשם של המערערים, נוכח ההבדל בטיב המעשים ובטיב התשתית הראייתית.

דיון והכרעה

7. דין הערעור להידחות.

הלכה ידועה ומושרשת היא כי ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בעונשים שגזרה הערכאה הדיונית, אלא אם כן נפלה בגזר הדין טעות מהותית או שהעונש שהוטל חורג מרמת הענישה הראויה והמקובלת בנסיבות דומות (ראו: ע"פ 1242/97 גרינברג נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (3.2.1998); ע"פ 9097/05 מדינת ישראל נ' ורשילובסקי, פסקה 8 (3.7.2006); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (29.1.2009)). במקרה שלפנינו לא עלה בידי המערערים להראות כי זהו מצב הדברים. ארבעת המערערים הודו והורשעו בביצוע מעשי תקיפה אלימים ומכוערים שהופנו כלפי שני המתלוננים, בשני מוקדי התרחשות שונים, תוך שימוש במוטות עץ. מעשי האלימות בוצעו, כך על-פי העובדות שבהן הודו המערערים, בעקבות קשר שנקשר בין המערערים ועל-פי תכנון מוקדם שכלל הצטיידות במוטות העץ עימם הגיעו המערערים למקום האירוע. המערערים 3 ו-4 תקפו את מחמד וחבלו בו בראשו וביתר חלקי גופו. הם לא חדלו ממעשיהם גם כשנפל אל הכביש וגרמו לו פגיעות פיזיות שהצריכו קבלת טיפול רפואי. במקביל תקפו המערערים 1 ו-2 את חאלד והיכו אותו נמרצות באמצעות המוטות בראשו וביתר חלקי גופו. כל זאת עשו המערערים כדי לבוא חשבון עם המתלוננים על מעורבותם הנטענת באירוע אלים קודם, ובכך עשו דין לעצמם בלא להמתין להשלמת פעולתן של רשויות החוק (על כך שאוזלת ידה של הרשות החוקרת, אפילו הייתה כזו, אינה יכולה לשמש טעם לעשיית דין עצמי ראו: ע"פ 5625/11 זובידאת נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (1.3.2012)). לכך יש להוסיף כי המערער 1 הורשע על-פי הודאתו גם בעבירה של שיבוש מהלכי משפט וכן כי המערער 3 נשא סכין בעת שנעצר והורשע בשל כך, על-פי הודאתו, בהחזקת הסכין שלא כדין.

8. בית משפט זה עמד פעמים רבות על החובה להטיל עונשים הולמים ומשמעותיים על הנוקטים באלימות לפתרון סכסוכים, על מנת להוקיע ולסייע בעקירתם מן השורש של מעשים כאלה שהפכו למרבה הצער מחזה שכיח במחוזותינו (ראו: ע"פ 4173/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (16.8.2007); ע"פ 8991/10 מכבי נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (27.10.2011); ע"פ 2037/13 מחאגנה נ' מדינת ישראל, פסקה ט' (26.6.2013)). שיקולים אלה של גמול והרתעת היחיד והרבים, כמו גם הצורך בהגנה על זכותם של המתלוננים לגופם ולכבודם וכן נסיבות ביצוע העבירות ומדיניות הענישה הנוהגת, נשקלו כולם על-ידי בית המשפט המחוזי, אשר איזן ביניהם כראוי וקבע מתחמי ענישה נפרדים והולמים למערערים 1 ו-3 ולמערערים 2 ו-4 בגין העבירות שבהן הורשעו. בית המשפט המחוזי קבע את עונשם של המערערים בתוך מתחמי הענישה בהתאם לנסיבותיהם האישיות ובהתאם ליתר השיקולים הרלוונטיים ולא נעלמו מעיניו בהקשר זה גילם הצעיר של המערערים, החרטה והצער שהביעו והודאתם בעבירות המיוחסות להם –

הגם שהודאה זו באה רק לאחר תחילת שלב ההוכחות ולא חסכה את עדותו של אחד המתלוננים. כמו כן שקל בית המשפט לטובת המערערים את נטילת האחריות, אף שכפי שתואר לעיל חלק מן המערערים נטלו אחריות חלקית בלבד, וניסו להפחית מחומרת העבירות שבהן הודו והורשעו. גם הסולחה שנערכה בין משפחת המערערים ומשפחת המתלוננים לא נעלמה מעיניו והובאה על ידי בית המשפט בחשבון בעת גזירת הדין, ובנסיבות אלה אין על מקום להתערבותה של ערכאת הערעור בעונשים שאותם קבע.

9. החלטתו של בית המשפט המחוזי לסטות מהמלצותיו של שירות המבחן ולהטיל עונשי מאסר בפועל על כל ארבעת המערערים, אף היא אינה מצדיקה את התערבותו. ראשית, במסגרת הסדר הטיעון שמרה המשיבה על זכותה לעתור להטלת עונשי מאסר בפועל גם אם המלצות שירות המבחן תהיינה מקילות יותר. שנית, והוא עיקר - המלצות שירות המבחן נושאות אומנם משקל חשוב במלאכת גזירת הדין, אך כבר נפסק פעמים רבות כי בית המשפט אינו מחויב לפעול על פיהן ועליו לשקול בהקשר זה מערכת שיקולים רחבה יותר (ראו: ע"פ 9044/11 מדינת ישראל נ' אלמליח, פסקה 9 (12.3.2012); ע"פ 2316/13 קטנאשן נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (30.9.2013)). אשר לטענת המערערים בדבר אכיפה בררנית, כפי שהתברר מן ההודעה המשלימה שהגישה המשיבה טענה זו אין לה מקום ולו בהינתן העובדה כי הטיפול באירוע האחר, שבו היה מעורב כנראה רק אחד המתלוננים, טרם הסתיים וההכרעה אם להגיש כתבי אישום עודנה על הפרק. בנסיבות אלה המערערים לא עמדו בנטל הראשוני להראות כי הופלו לרעה וכי ננקטה נגדם אכיפה בררנית וטענתם זו דינה להידחות (ראו: ע"פ 4340/13 מיארה נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (12.11.2013)).

10. מן הטעמים שפורטו לעיל, אציע לדחות את הערעור ולהותיר על כנו את גזר דינו של בית המשפט המחוזי.

המערערים יתייצבו לריצוי מאסרם בבימ"ר קישון ביום 26.1.2014 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותם תעודת זהות או דרכון. על המערערים לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, בטלפונים: 08-9787336, 08-9787377.

ניתן היום, י"ב בשבט התשע"ד (13.1.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת